

Súd: Okresný súd Nové Mesto n/V
Spisová značka: 6C/21/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3511200753
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 02. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrea Vojteková-Fejérová
ECLI: ECLI:SK:OSNM:2015:3511200753.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Nové Mesto nad Váhom samosudkyňou JUDr. Barbarou Plaskurovou v právnej veci navrhovateľa: Všeobecná zdravotná poisťovňa, Mamateyova 17, Bratislava, IČO: 35 937 874, proti odporcovi: F. B., bytom Q. XXX/XX, Q. K., štátny občan Slovenskej republiky, právne zastúpený Mgr. Ivetou Gavačovou, advokátkou, so sídlom Družstevná 2, Stará Turá, v konaní o zaplatenie 633,41 Eur s príslušenstvom, takto

rozhodol:

I. Súd návrh navrhovateľa zamietá.

II. Odporcovi sa priznáva náhrada trov konania vo výške 100%.

odôvodnenie:

Navrhovateľ podaným návrhom žiadal súd, aby zaviazal odporcu na zaplatenie sumy 633,41 Eur. Uviedol, že poručiteľ V. B. bol poistencom navrhovateľa a v období od 01.01.1995 do 22.01.2003 a ako osobe ostatní samoplatitelia s kategóriou 43 mu vznikla povinnosť platiť poisťné na zdravotné poistenie v zmysle ust. § 10 ods. 2, § 12, § 16 ods. 3 zákona č. 273/1994 Z.z. a § 11 ods. 2, § 16 zákona č. 580/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov, včas a v správnej výške za obdobie od 11/1995 do 2/1998, od 7/1999 do 8/2000, za 10/2001. Ďalej za obdobie od 4/2002 do 11/2002 a za 1/2003. Navrhovateľ potom, ako mu bolo nahlásené úmrtie vykonal u poručiteľa v zmysle § 9 zákona č. 581/2004 Z.z. kontrolu zameranú na správnosť výpočtu a odvodu platieb zdravotného poistenia a dodržiavanie iných povinností ustanovených citovaným zákonom, porovnaním predpisov a platieb poručiteľa v informačnom systéme navrhovateľa. Kontrolou bolo zistené, že poručiteľ neuhrádzal platby zdravotného poistenia za obdobia od 11/1995 do 2/1998, od 7/1999 do 8/2000, za 10/2001, od 4/2002 do 11/2002, za 1/2003 a preto mu vznikol nedoplatok na poistnom na zdravotné poistenie v sume 633,41 Eur. V zmysle Osvedčenia o dedičstve č. k. D 191/2003, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 30.09.2004 odporca nadobudol čistú hodnotu dedičstva v sume 2.100,179 Eur po poručiteľovi V. B. zomretom dňa XX.XX.XXXX. Poukázal na ustanovenie § 470 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého na dedičov prechádzajú poručiteľove dlhy, ktoré vznikli za jeho života bez ohľadu na to, či boli v čase prejednávania dedičstva známe. Dedič zodpovedá za poručiteľove dlhy, ktoré na neho prešli celým svojím majetkom, až do výšky ceny nadobudnutého dedičstva. Ďalej uviedol, že na základe uvedeného listom zo dňa 03.08.2010 vyzval odporcu k úhrade poručiteľovho dlhu v sume 633,41 Eur. Nakoľko odporca dlh neuhradil žiadal, aby ho na zaplatenie žalovanej sumy zaviazal súd.

Súd vo veci vydal platobný rozkaz, ktorým uložil odporcovi, aby do 15 dní odo dňa doručenia platobného rozkazu zaplatil navrhovateľovi sumu 633,41 Eur alebo, aby v tej istej lehote podal odpor s odôvodnením vo veci samej na tomto súde.

V zákonom stanovenej lehote proti platobnému rozkazu odporca podal odpor, v ktorom uviedol, že je toho názoru, že navrhovateľ mal uplatňovať svoje prípadné finančné nároky počas života

jeho otca. Otec zomrel v P. XXXX a podľa rozpisu jeho údajných dlžných platieb navrhovateľ eviduje dlh na poistné už od roku 1995. Zo žaloby nie je zjavné, či za života jeho otca mu navrhovateľ vyrúbil poistné, no podľa jeho názoru nie je možné vyrubiť poistné inej osobe, než poistencovi samotnému. Navrhovateľ teda nepostupoval správne, ak prvýkrát vyčíslil dlžné poistné voči mŕtvemu jeho dedičovi, teda voči nemu, aj to, až 7 rokov po jeho smrti, aj to iba výzvou na úhradu. Na túto výzvu odpovedal navrhovateľovi písomne dňa 25.08.2010. Zdravotná poisťovňa môže dlžné poistné vyplývajúce z neodvedeného preddavku na poistné, nedoplatku alebo úrokov z omeškania uplatniť voči platiteľovi poistného, ktorým bol jeho otec, výkazom nedoplatkov, ktorý však musí byť platiteľovi poistného riadne doručený a proti ktorému je možné podať námietky. Podľa jeho názoru je nárok navrhovateľa, ak by bol oprávnený, osobného charakteru, ktorý by mal zaniknúť smrťou poistenca - platiteľa poistného. Namietal aj premlčanie nároku navrhovateľa. Poukázal na skutočnosť, že na pohľadávke zo zdravotného poistenia, ktoré vznikli v období prvých piatich mesiacov roku 1995 sa vzťahovala pôvodná premlčacia doba podľa § 21 Zákona o zdravotnom poistení, ktorá bola 3 roky. To znamená, že pohľadávky, ktoré boli vymáhateľné v tomto období sa premlčali v období 1.1.1998 až 31.5.1998. Zákon č. 124/1998 Z.z. novelizoval zákon č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení v § 21 tak, že pôvodne trojročnú premlčaciu dobu zmenil na desaťročnú. Intertenporálne ustanovenie § 76b stanovilo, že na poistné, ktoré do dňa účinnosti tohto zákona nie je premlčané sa vzťahuje ust. § 21 ods. 1. Touto vetou chcel zákonodarca povedať, že pokiaľ pohľadávka poisťovne nebola premlčaná k 1.6.1998 potom sa jej premlčacia doba predĺžila na 10 rokov. Pre trvanie týchto pohľadávok je dôležité aj intertenporálne ustanovenie § 32 zákona č. 580/2004 Z.z., ktorý pre všetky pohľadávky vzniknuté za účinnosti zákona č. 273/1994 Z.z., stanovil 10-ročnú premlčaciu dobu. Podmienkou, aby začala vôbec plynúť lehota na podanie námietok je, že výkaz nedoplatkov musí byť riadne doručený. Navrhovateľ návrh v celom rozsahu zamietnuť.

Uznesením sp. zn. 6C/21/2012-19 zo dňa 30.10.2012 súd konanie v predmetnej veci zastavil s tým že po právoplatnosti rozhodnutia vec bude postúpená Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou so sídlom v Bratislave a odporcoví náhradu trov konania nepriznal. Vo svojom rozhodnutí poukázal na ust. § 103 O.s.p., § 104 ods. 1 O.s.p., § 7 ods. 1, 2, 3 O.s.p., § 85h ods. 1, 2, 3 zákona č. 581/2004 Z.z., § 87 bod 1 a § 18 ods. 1 písm. a) bod 3 zákona č. 581/2004 Z.z.. Rozhodnutie Najvyššieho súdu 6RKS/1/2010 zo dňa 21.04.2010, v ktorom Najvyšší súd konštatoval „... pokiaľ zákonodarca určil orgán (úrad), ktorý je v rámci vymedzenej pôsobnosti oprávnený rozhodovať o právach a povinnostiach vyplývajúcich z predchádzajúceho zákona a súčasne ho poveril výkonom dohľadu nad verejným zdravotným poistením, potom tento orgán (úrad) je oprávnený a súčasne povinný konať o uplatnených nárokoch bez ohľadu na to, kto si tento nárok uplatnil.“ V nadväznosti na uvedené uznesenie Najvyššieho súdu SR súd poukázal na skutočnosť, že postúpenie pohľadávky i prechod dlhov na dediča upravuje Občiansky zákonník, pričom pri postúpení pohľadávky dochádza k zmene v osobe veriteľa pri prechode dlhov vyplývajúcich z § 470 Občianskeho zákonníka k zmene v osobe dlžníka. Pokiaľ zmena v osobe veriteľa nemá vplyv na zmenu verejno-právneho vzťahu na súkromno-právny a prípadná aktívna legitimácia môže byť posudzovaná v merite veci, rovnako je podľa názoru súdu vylúčená zmena verejnoprávneho vzťahu na súkromno-právny pri zmene na strane dlžníka, pričom prípadná pasívna legitimácia, i vôbec existencia verejno-právneho vzťahu, resp. akéhokoľvek ďalšieho vzťahu v dôsledku smrti poistenca by mali byť tiež posudzované v merite veci, avšak v konaní na Úrade pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou so sídlom v Bratislave.

Proti tomuto uzneseniu podal odvolanie navrhovateľ.

Krajský súd v Trenčíne uznesením sp. zn. 4Co/60/2013-31 zo dňa 28.03.2013 napadnuté uznesenie súdu I. stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Poukázal na už vyslovený právny názor v uznesení Najvyššieho súdu SR z 15.04.2009 sp. zn. 1RKS/7/2009, v ktorom už bola riešená otázka zodpovednosti dedičov za dlhy poručiteľa, poistenca z titulu neplatenia poistného na zdravotné poistenie podľa zákona č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení. Uviedol, že odvolaciemu súdu je síce známe, že uvedenú otázku riešil aj Najvyšší súd Českej republiky vo viacerých svojich rozhodnutiach inak, avšak pre odvolací súd je smerodajné stanovisko vyslovené v uvedenom rozhodnutí Najvyššieho súdu SR. V uvedenom rozhodnutí Najvyšší súd SR v súvislosti s právomocou súdu konať v obdobnej veci vyslovil ten právny názor s poukazom na ust. § 7 ods. 1 O.s.p., že právny vzťah, obsahom je ktorého je nárok navrhovateľa na úhradu dlhu poručiteľa voči jeho dedičovi je súkromnoprávnym (občiansko-právnym) vzťahom. Smrťou poručiteľa zanikol jeho verejnoprávny vzťah zo zdravotného poistenia, teda právny vzťah medzi poručiteľom a poisťovňou. Smrť poistenca (poručiteľa) je právna skutočnosť, ktorá má za

následok v zmysle § 460 v súvislosti s § 470 ods. 1 Občianskeho zákonníka vznik povinnosť dedičov uhradiť dlhy poručiteľa. Táto povinnosť je obsahom právneho vzťahu medzi veriteľom a dedičom, ktorý vznikol v dôsledku dlhu a uvedenej právnej skutočnosti, t.j. dedenia a tento vzťah má súkromnoprávnu (občiansko-právnu) povahu. O verejnoprávny vzťah by v danom prípade mohlo ísť iba vtedy, ak by bol takýto nárok voči dedičom výslovne predmetom úpravy vo verejnoprávnych predpisoch. Na konanie o predmetnom nároku navrhovateľa je preto príslušný okresný súd.

Súd vykonal dokazovanie výsluchom zástupkyne navrhovateľa a právnej zástupkyne odporcu, oboznámil sa s návrhom na vydanie platobného rozkazu, s priebehom poisťiek poistenca V. B., s detailným saldom za obdobie od 01.11.1995 do 28.01.2011, s uznesením 9D/191/2003-65, Dnot 75/2003 zo dňa 23.08.2004, s platobným rozkazom 8Ro/118/2011-10 zo dňa 24.05.2011, s odporom proti platobnému rozkazu zo dňa 15.06.2011, uznesením tunajšieho súdu sp. zn. 6C/21/2012-19 zo dňa 30.10.2012, s uznesením Najvyššieho súdu SR 1RKS/7/2009, s uznesením Krajského súdu v Trenčíne 4Co/60/2013 zo dňa 28.03.2013, ako i s obsahom ďalšieho spisového materiálu a zistil nasledovný skutkový stav:

Na pojednávaní konanom dňa 24.02.2015 zástupkyňa navrhovateľa uviedla, že sa v plnom rozsahu pridriavam podaného návrhu. Poukázala na ust. § 32 ods. 1 zákona č. 580/2004, podľa ktorého na poistné poplatky z omeškania, poplatky za nesplnenie oznamovacej povinnosti a pokuty, ktoré bol platiteľ povinný uhradiť do účinnosti tohto zákona sa vzťahuje 10 ročná premlčacia lehota na poistné odo dňa splatnosti. Preto navrhovateľ považuje pohľadávku odporcu premlčanú len v časti, a to vo výške 523,97 Eur, pohľadávku za obdobie 10/2001, 4-11/2012 a 1/2013 vo výške 109,44 Eur nepovažuje za premlčanú.

Právna zástupkyňa odporcu uviedla, že sa v plnom rozsahu pridriavam doterajších vyjadrení odporcu. Vyslovila názor, že voči odporcovi ako dedičovi nie je možné uplatniť postup podľa zákona o zdravotnom poistení, nakoľko odporca nie je platiteľom poistného, ale len dedičom platiteľa. Navrhovateľ sám potvrdil, že bola splnená oznamovacia povinnosť o zániku povinnosti platiteľa platiť poistné, a to jeho úmrtím. Pohľadávka navrhovateľa teda mala byť podľa jej názoru uplatnená v dedičskom konaní, k čomu podľa dostupných informácií nedošlo. Ďalej vyslovila názor, že na plynutie premlčacej lehoty v tomto prípade nie je možné použiť ustanovenia zákona o zdravotnom poistení, ale ustanovenia Občianskeho zákonníka o premlčaní, podľa ktorého je všeobecná premlčacia lehota 3 roky a tá uplynula 3 roky od úmrtia poručiteľa. Nárok navrhovateľa považuje za premlčaný v celom rozsahu. Poukázal na skutočnosť, že tento názor je v podstate podporený aj vyjadrením samotného Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou aj rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne, ktorí zhodne uvádzajú, že voči dedičovi nemôže byť v zmysle zákona o zdravotnom poistení predpísaný výmer na dlžné poistenie. Navrhla návrh v celom rozsahu zamietnuť a odporcovi priznať náhradu trov konania.

Poručiteľ V. B. bol poistencom navrhovateľa v období od 01.01.1995 do 22.01.2003, pričom kontrolou navrhovateľa bolo zistené, že poručiteľ neuhrádzal platby zdravotného poistenia za obdobia od 11/1995 do 2/1998, od 7/1999 do 8/2000, za 10/2001, od 4/2002 do 11/2002, za 1/2003 a takýmto spôsobom mu vznikol nedoplatok na poistnom na zdravotné poistenie v sume 633,41 Eur.

Z uznesenia Okresného súdu v Novom Meste nad Váhom v dedičskej veci po neb. V. B. súd zistil, že tento zomrel dňa XX.XX.XXXX. Nadobudnutie dedičstva bolo potvrdené jedinému dedičovi v čistej hodnote dedičstva vo výške 2.100,18 Eur (63.270,- Sk). Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 30.09.2004.

Z uznesenia 1RKS/7/2009 súd zistil, že Najvyšší súd SR v tomto vyjadril názor, že právny vzťah, obsahom ktorého je nárok na úhradu dlhu poručiteľa voči jeho dedičovi je súkromno-právnym (občianskoprávnym) vzťahom. Smrťou poručiteľa zanikol jeho verejnoprávny vzťah zo zdravotného poistenia, teda právny vzťah medzi poručiteľom a poisťovňou. Smrť poistenca (poručiteľa) je právna skutočnosť, ktorá má za následok v zmysle § 460 v súvislosti s § 470 ods. 1 Občianskeho zákonníka vznik povinnosti dedičov uhradiť dlhy poručiteľa. Táto povinnosť je obsahom právneho vzťahu medzi veriteľom a dedičom, ktorý vznikol v dôsledku dlhu a uvedenej právnej skutočnosti, t.j. dedenia a tento vzťah má súkromno-právnu (občianskoprávnu) povahu.

Podľa § 470 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, dedič zodpovedá do výšky ceny nadobudnutého dedičstva za primerané náklady spojené s pohrebom poručiteľa a za poručiťelove dlhy, ktoré na neho

prešli poručiteľovou smrťou. Ak je viac dedičov zodpovedajú za náklady poručiteľovho pohrebu a za dlhy podľa pomeru toho, čo z dedičstva nadobudli celému dedičstvu.

Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe tomto zákone ustanovenej (§ 101 - § 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Podľa § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka, premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva.

Podľa § 101 Občianskeho zákonníka, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

Právna zástupkyňa odporcu namietala premlčanie. Premlčanie je kvalifikované uplynutím času, v dôsledku ktorého nárok možno odvrátiť námietkou premlčania. Je to teda uplynutie času ustanoveného v zákone na vykonanie, ktorý uplynul bez toho, že by právo bolo týmto vykonané, v dôsledku čoho povinný subjekt môže čeliť súdneho uplatneniu práva námietkou premlčania. Použitie tejto námietky má za následok zánik nároku patriaceho obsahu práva, t.j. zánik jeho súdnej vymáhateľnosti, v dôsledku čoho premlčané právo nemožno oprávnenému súdne priznať. Súd sa môže zaoberať vznesenou námietkou premlčania bez toho, aby skúmal samotnú existenciu subjektívneho práva veriteľa. Ak súd zistí, že uplatnený nárok je premlčaný a dlžník vzniesol námietku premlčania, súd už bližšie neskúma existenciu subjektívneho práva veriteľa.

Vychádzajúc z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR 1RKS/7/2009 bolo teda konštatované, že právny vzťah, obsahom ktorého je nárok na úhradu dlhu poručiteľa voči jeho dedičovi je súkromnoprávnym (občianskoprávnym) vzťahom, a to od smrti poručiteľa. Z uvedeného dôvodu súd dospel k záveru, že od smrti poručiteľa, zániku verejnoprávneho vzťahu zo zdravotného poistenia a vzniku súkromnoprávneho vzťahu, obsahom ktorého je nárok na úhradu dlhu poručiteľa voči jeho dedičovi, je potrebné aplikovať na danú vec predpisy súkromného práva, t.j. v danom prípade i všeobecnú lehotu podľa Občianskeho zákonníka. Teda v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka premlčacia doba trojročná, ktorá plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

V danom prípade poručiteľ zomrel dňa 22.01.2003 a dňa 23.01.2003 mohol navrhovateľ svoje právo vo vzťahu k dedičovi uplatniť po prvý krát. Vychádzajúc z ust. § 101 Občianskeho zákonníka tak všeobecná trojročná lehota uplynula dňa 23.01.2006. I keby sa navrhovateľ mohol dozvedieť o tom, kto je právnym nástupcom, t.j. dedičom po neb. V. B., zomr. XX.XX.XXXX až z uznesenia tun. súdu D191/2003, Dnot75/2003, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 30.09.2004, čo je nepravdepodobné lebo okruh dedičov bol zisťovaný už v čase dedičského konania, premlčacia lehota by uplynula najneskôr dňa 30.09.2007. Keďže návrh navrhovateľa bol podaný až dňa 02.02.2011 a teda bol podaný až potom, čo došlo k premlčaniu nároku navrhovateľa súd tento v plnom rozsahu zamietol.

Podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Dobré mravy predstavujú mimoprávne normy správania a predstavujú mimoprávny morálny normatívny systém. Dobré mravy ako nepísané morálne normy samy o sebe nie sú prameňom práva, ale ich normatívnosť a záväznosť sa odvíja od právnych noriem, ktoré na ne odkazujú. Len na základe uvedených blanketných noriem obsiahnutých v písanom práve súkromného práva sa následne dobré mravy, ako nenormatívny systém, stáva súčasťou právneho poriadku a ich dodržiavanie požíva právnu ochranu vrátane ochrany súdnej. Je nepochybné, že právny predpis dáva dobrým mravom značnú vážnosť a silu, avšak nikde ich nešpecifikuje a nekonkretizuje, čo je do značnej miery logické a správne, pričom posudzovanie, čo je boni mores, čiže v súlade s dobrými mravmi, v danom prípade je na úvahe súdu. Podľa Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dobré mravy (boni mores) patria k zásadám súkromného práva, bývajú užívané ako kritérium obmedzujúce subjektívne práva v ich obsahu alebo častejšie obmedzujúce výkon subjektívnych práv. Dobré mravy, hoci sú zákonným pojmom, a teda majú funkciu normotvornú, nie sú zákonom definované. Ústavný súd Českej republiky pojem dobré mravy vymedzil nasledovne: dobré mravy sú súhrnom etických, všeobecne zachovávaných a uznávaných zásad, ktorých dodržiavanie je mnohokrát zabezpečované i právnymi normami tak, aby

každé konanie bolo v súlade so všeobecnými morálnymi zásadami demokratickej spoločnosti.3) Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 32 Odo 174/2005, dobré mravy sú skôr meradlom etického hodnotenia konkrétnej situácie a jej súladu so všeobecne uznávanými pravidlami slušnosti a poctivého konania. Rozpor právneho úkonu s dobrými mravmi je potrebné v každom prípade posudzovať individuálne, s prihliadnutím ku konkrétnym okolnostiam konania účastníka v príslušnom období a k jeho vtedajšiemu postaveniu. Súlad s dobrými mravmi musí byť posudzovaný vždy bez ohľadu na to, že obsah bol výsledkom slobodnej dohody medzi účastníkmi a taktiež bez ohľadu na to, kto prípadný rozpor s dobrými mravmi zaviniť alebo či niektorá zo strán bola v dobrej viere.4) Ďalšiu definíciu pojmu dobré mravy, s ktorou sa možno stotožniť, ponúkol Krajský súd v Brne, pričom poukázal na premenlivosť a neustály vývoj pojmu dobré mravy - dobrými mravmi spoločnosti je nutné chápať súhrn určitých etických a kultúrnych noriem spoločnosti, z ktorých niektoré sú trvalou a nemennou súčasťou ľudskej spoločnosti, iné spolu so spoločnosťou podliehajú vývoju. Dobré mravy sú akýmsi kódexom morálnych pravidiel, ktoré nie sú právnymi normami, ale aj napriek tomu im pozitívne právo prostredníctvom odkazov priznáva svoju vážnosť a právnú relevanciu a snaží sa im poskytovať aj právnú ochranu. Len darmo by sme hľadali zákonnú definíciu pojmu dobré mravy, pretože neexistuje a výklad tohto pojmu zostáva na pleciach teórie a súdnej praxe. Dobré mravy, ako základné morálne normy zachovávané prevažnou väčšinou spoločnosti, tiež podliehajú svojmu prirodzenému vývoju a vývinu, a preto ich vymedzenie je i z praktického hľadiska nemožné. Je len logické, že to, čo bolo pred 40 rokmi neprípustné a amorálne, je dnes bežné a naopak. Tak, ako sa spoločnosť vyvíja, vyvíjajú sa s ňou aj morálne normy ako pravidlá správania sa v spoločnosti. Uvedený názor konštatoval i Najvyšší súd ČR vo svojom rozhodnutí 32 Odo 174/2005, podľa ktorého dobré mravy netvoria uzavretý a petrifikovaný normatívny systém .

Ustanovenie § 3 Občianskeho zákonníka však zakotvuje základné podmienky tzv. chráneného výkonu subjektívnych práv. V zmysle teórie súkromného práva takýmito podmienkami je kumulatívne splnenie nasledovných predpokladov:

a) existencia práva v dobe výkonu (t. j. aktom aplikácie práva nemôže dôjsť k založeniu neexistujúceho práva alebo povinnosti)⁹⁾

b) musí byť uplatnený v súlade so zákonom, byť primeraný s ohľadom na cieľ, ktorý má byť dosiahnutý, a zároveň musí byť v súlade s dobrými mravmi.

Prvý predpoklad výkonu práva je jeho existencia. Bez existencie subjektívneho práva nemôžeme hovoriť o výkone práva, ale o protiprávnom úkone. Z uvedeného vyplýva, že aj § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa môže vzťahovať len na výkon existujúcich práv.

Z hľadiska druhého predpokladu § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka upravuje, že zákonný rámec výkonu práva nespĺňa taký výkon, ktorý bez právneho dôvodu zasahuje do práv a oprávnených záujmov iných alebo je v rozpore s dobrými mravmi. Subjekt vykonávajúci právo musí jeho výkon realizovať v súlade so zákonom, jeho realizácia musí byť primeraná s ohľadom na cieľ, ktorý má byť dosiahnutý (t. j. nesmie ísť o tzv. šikanózný výkon práva) a musí byť v súlade s dobrými mravmi. V prípade realizácie práva vo vzájomnom strete s iným právom, výkon práva musí byť realizovaný v súlade s kolíznymi normami obsiahnutými v Občianskom práve alebo, ak takýchto kolíznych noriem niet, v súlade so zásadami Občianskeho práva.

Právo a povinnosť ako spoločenská kategória sa realizuje v spoločenskom živote, a preto voľnosť výkonu práva je obmedzená rovnakou možnosťou výkonu práva ostatnými subjektmi práva. Výkon práva, ktorý zasahuje bez právneho dôvodu do práv a oprávnených záujmov iných, je prejavom šikanózneho výkonu práva, t. j. ide o výkon práva realizovaného nie za účelom dosiahnutia určitého, napr. ekonomického, cieľa, ale v úmysle poškodenia (tzv. *dolus coloratus*) iného subjektu. Takýto výkon práva je v rozpore s absolútnym zákazom vyjadreným v § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Rovnako v rozpore s absolútnym zákazom je výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, za výkon ktorého (konanie *contra bonos mores*), či už formou právneho úkonu alebo faktickým správaním, rozumieme také konanie, ktoré sa nachádza v elementárnom rozpore s názorom a mienkou prevažnej väčšiny spoločnosti o otázke, aký by mal byť výkon tohto práva, aby dodržiaval a zachovával morálne a etické zásady spoločnosti. Ide najmä o rešpektovanie hodnôt ako slušnosť, poctivosť, morálka, a pod. Dobré mravy preto predstavujú určitý materiálny korektív, ktorý je potrebné uplatniť v prípade, ak právne

predpisy jeho uplatnenie pripúšťajú, najmä z dôvodu, že do obsahu právnych predpisov nie je možné zapracovať všetky situácie, ktoré život priniesie.

Nedodržanie podmienok výkonu práva uvedených v § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a prekročenie zákonného rámca výkonu práva predstavuje exces, ktorého následkom je, že takýto výkon práva nemôže požívať právnu ochranu. Vybočenie z rámca zákonných podmienok výkonu práva má za následok, že na inak zákonný výkon práva sa uplatňuje celý rad sankcií. Sankcie, ktoré je možné uplatniť na výkon práva v rozpore s § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka sú upravené v rôznych ustanoveniach Občianskeho zákonníka predstavuje tzv. imperfektnú normu. Treba však podotknúť, že v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka nepostačuje akýkoľvek rozpor s dobrými mravmi, alebo akýkoľvek zásah do subjektívnych práv, ktorý nie je celkom v súlade s dobrými mravmi, ale tento zásah musí byť takej intenzity a vážnosti, ktorá je v demokratickej spoločnosti, aj s ohľadom na verejnú mienku, neakceptovateľná. To len potvrdzuje, že v demokratickej spoločnosti platia písané právne normy a nepísané pravidlá správania sa sú len výnimočným inštitútom, ktorým písané právo dáva náležitú vážnosť.

V danom prípade súd na daný skutkový stav aplikoval aj ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Je neprijateľné, aby sa navrhovateľ po viac ako 8 až 16 rokoch domáhal zaplata zdravotného poistenia nie voči poistencovi /poručiteľovi/, ale jeho právnemu nástupcovi. Navrhovateľ mal dostatok času počas života poručiteľa vymáhať dlžné poistné. Vystáva otázka, že pokiaľ by súd návrhu navrhovateľa vyhovel, navrhovateľ má časovo neobmedzené právo domáhať sa svojich nárokov, či už voči pôvodnému dlžníkovi- poručiteľovi, resp. jeho právnemu nástupcovi, teda môže kedykoľvek uplatniť svoje nároky, čo je podľa názoru súdu v rozpore s dobrými mravmi, ide o neexistujúci výkon práva, šikanóznny. Je rovnako úlohou súdu poskytovať ochranu, zabezpečiť stav právnej istoty aj do budúcnosti, aby nebolo možné v obdobných prípadoch prisúdiť navrhovateľovi viac práv, ako mu patrí, v rozpore s platnými právnymi predpismi.

S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti ako i citované zákonné ustanovenia, súd návrh navrhovateľa ako nedôvodný v celom rozsahu zamietol.

O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a úspešnému odporcovi priznal náhradu vo výške 100% ním uplatnených účelne vynaložených trov konania. O náhrade trov konania súd rozhodol takouto formou podľa § 151 ods. 7 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého súd môže o náhrade trov konania rozhodnúť aj tak, že namiesto určenia výšky trov prizná účastníkovi náhradu trov konania vyjadrenú zlomkom alebo percentom. Po právoplatnosti tohto rozhodnutia rozhodne o výške náhrady trov konania súd samostatným uznesením.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie do 15 dní od jeho doručenia prostredníctvom tunajšieho súdu na Krajský súd v Trenčíne.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (označenie súdu, ktorému je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, podpis, dátum) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha. Odvolanie je potrebné podať v počte 2 rovnopisov, ak potrebný počet rovnopisov účastník nepredloží, súd vyhotoví kópie na jeho trovy (§ 42 ods. 3, § 205 ods. 1 O.s.p.).

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej možno odôvodniť len tým, že

§ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

§ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania,

§ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený,

§ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

§ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný,

§ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom,

§ rozhodoval vylúčený sudca,

§ súd prvého stupňa nesprávne posúdil vec, a preto nevykonal ďalšie navrhované dôkazy,

§ konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,

§ súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,

§ súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,

§ doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (dôkazy sa týkajú podmienok konania, vecnej príslušnosti súdu, vylúčenia sudcu, dôkazmi má byť preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, odvolateľ nebol riadne poučený podľa § 120 ods. 4, účastník konania bez svojej viny nemohol dôkazy označiť alebo predložiť do rozhodnutia súdu prvého stupňa),

§ rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z neprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2, § 205a ods. 1, § 221 ods. 1 O.s.p.)

Ak nebude povinnosť uložená týmto rozsudkom dobrovoľne splnená, možno podať návrh na exekúciu podľa osobitného predpisu.